

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Adulterij pænæ, paragraph. 3.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

duo sunt commissa peccata, alterum, quo quis peccat in sua persona, alterum, quo cooperatur cum alia, ut illa in propria persona peccet.

b De Lugo disp. 16. de pœn. sec. 5. n. 258.

3. Sodomia, cum conjugate etiam sua, est adulterium: & denique bestialitas, sodomia, & similia delicta uxori, etiam cum solutis, sunt adulteria, ut item mollities, atque adeo explicanda. Idem dico de osculis, & tactibus impudicis &c. Ratio est, quia in his semper injuria fit conjugati.

c Sanch. l. 9. de matr. d. 18. num. 4. Aror. to. 5. l. 4. c. 23.

De delectatione morosa conjugati, vide infra lib. 10. cap. 3.

4. Superest hic, tanquam in suo loco, querere, an qui sponsam habet de futuro, id explicare debeat, si contra castitatem peccet? Respondeo, De hac re dixi paulo superius c. 1. §. 2. n. 9.

§. II.

Additio.

Sodomia Conjugati.

Dixi §. præcedenti num. 3. Sodomiam cum propria conjugate, esse item adulterium; unde sequitur, speciatim a esse in confessione declarandum. Iam ex hoc emergit difficultas, an satis sit, ejusmodi scelus sic patefacere? Peccavi contra naturam cum conjugata. Respondeo, non esse satis; b addendum enim necessario est, eam conjugem fuisse propriam. Ratio est, quia se-

cus, explicaretur peccatum, quod non commisi: per illa enim verba, peccavi contra naturam cum conjugata, significatur, quod alter vir injuriam passus per te sit. Dices; addat pœnitens, se cum conjugatis peccasse, viro consentiente. Respondeo, at sic significabitur, injuriam factam esse contra propriam pœnitentis uxorem, quasi vero pœnitens abusus fuerit uxore alterius, non vero uxore sua. Replicas. Addat, se cum conjugata peccasse, propria ipsius pœnitentis uxore consentiente. Respondeo, at sic imputaretur propriæ uxori peccatum, quod non commisit, nempe eam cooperatâ esse cum peccato uxoris alterius viri, quæ uxor alterius per hæc verba significatur Sodomiam esse passâ.

a Quidquid dicat contra Sanch. & alios Machadus apud Dian. p. 7. tr. 12. ref. 23. b Sanch. lib. 9. de matr. disp. 18. nu. 4. & 5. Pontius apud Castr. disp. 3. de matr. p. 4. §. 3. nu. 17. Bossius p. 3. moralium tit. 23. sec. 11. nu. 32. c In Meth. Conf. li. 2. c. 9. §. 2.

2. Obijcis. Dicendo, peccavi contra naturam cum mea conjugate, notant infamiam apud Confessarium inuro eidem conjugati: Respondeo, de hac tota re alibi dictum est universim.

§. III.

Adulterij Pœna.

Nulla pœna spiritualis, qualis est excommunicatio, irregularitas &c. ex adulterio, saltem ipso facto, incurritur; temporales autem sunt quinque. Prima, ut

V

des.

dos, & donata propter nuptias amittantur. Secunda, ut amittatur jus petendi debitum conjugale. Tertia, ut incurratur aliquando obligatio restitutionis. Quarta, mors à iudice infligenda adulteræ, non autem adultero. Quinta, ut propter ipsum adulterium possit fieri divortium. De hac quinta in tractatu de matrimonio; quarta pertinet ad iudices externos; de tertia & secunda hic nostrum erit, nonnulla deliberare. Denique prima, quamvis pertineat item ad eosdem iudices, quæ tamen de illa nobis videbuntur necessaria, non prætermittimus.

2. Primo ergo, licet adultera uxor amittat dotem, (non vero in iure communi *b* paraphernalia) eamque vir lucretur post sententiam (nam ante sententiam solum potest eam retinere, si forte ejus habet possessionem, non vero ab uxore possidente eripere ante sententiam) tamen, si vir, adulterante uxore, & ipse adulteretur, non amittit dotem uxor, quia, ut habet textus, *Paria c delicta mutua compensatione dissolvuntur.*

a Covar. in 4. Dec. p. 2. c. 7. §. 6. num. 1. Menoch. li. 2. de arb. casu 287. afferentes jura. b Sylv. v. adulterium, q. 6. l. sanc. lit. 10. de matr. diff. 8. n. 10. qui notat aliud ex jure Regni Castellæ. c l. viro. ff. sol. matr.

3. Hinc fit, ut vir occultè adulter non possit in conscientia uxorem publicè adulteram accusare civiliter, & dotem acquirere; quod si acquirat, tenetur in conscientia, restituere. Ratio est, quam tangit Sylvester, *d* quia leges disponunt, applicare dotem viro,

non quidem adultero, sed innocentibus. *d Sylv. v. dos qu. 15.*

4. Quid, si post dotem ipsi applicatam à iudice, vir adulteretur? Respondetur, tunc non teneri, eam uxori restituere, saltem ante sententiam iudicis, quia ex una parte eam jam fecerat suam, & ex alia, hæc est poena &c.

Dixi (accusare civiliter) nam criminaliter, hoc est, ad damnandam adulteram, etiam morte, potest: & quia, quoad criminalia, sunt impares uxor & vir, in hoc delicto: uxori enim sub poena mortis, non autem viro adulterium prohibetur. De poenis adulterij, præter citatos, vide Azor. *f e Sanchez. li. 10. de matr. diff. 8. nu. 33. quidquid alij ibidem contradicant. f Azor. p. 3. li. 3. c. 8.*

5. Secundo, adulter amittit per leges *g* jus exigendi debitum conjugale ab uxore. unde sequi videtur, peccare adulterum, si suæ conjugis jungatur, quia sine jure jungitur. Dico tamen, id non *h* sequi, quia hæc est poena, ad quam incurrendam requiritur accusatio partis & sententia iudicis. adde, conjugem innocentem, quando fortè scit adulterium sui conjugis, posse remittere injuriam sibi factam, & sic innocentis jus non offendi, quia volenti & consentienti nulla fit injuria. lege Sanchez, *i* qui optimè declarat, quando esset scandalum, retinere apud se conjugem adulteram, quid faciendum innocenti, ne videatur cooperari cum adulterio.

g l. Nav. in summ. c. 22. nu. 23. h Sotus in 4. diff. 16. qu. unum. art. 6. i Sanchez. li. 10. de matr. diff. 13. præsertim à n. 10.

e. Tex-

4. Tertio, conjux innocens potest negare debitum adultero, quia nimirum frangenti fidem, fides non debetur: debet autem esse certus conjux, saltem per vehementem suspicionem, de alterius adulterio; si enim dubia, vel etiam probabiles essent conjecturae, negare debitum non posset, quia nemo est spoliandus jure, quod possidet, propter dubium, vel probabilitatem, ut late diximus *l. suo loco*.

l. li. 1. in decal. c. 3. §. 6.

Dixi (conjux innocens) nam si & ipse adulter sit, negare debitum licite nequit, quia jam injuriæ adulterij compensatae invicem sunt.

7. Quoniam vero conjux innocens potest, si velit, injuriam sibi factam remittere, & reddere debitum conjugii adultero, ut modo dictum est, quaruntur duo. Primum, an sufficiat, remittere mente, atque adeo nihil sciente conjugis adultero de tali remissione? Secundum, an si semel idem innocens remisit, possit in posterum negare debitum, ex vi adulterij, non quidem novi (tunc enim posset sine controversia,) sed ejus, quod remissum est?

Respondeo ad primum, sufficere, *m* quia ejusmodi remissio non est donatio, vel similis contractus, ad quorum valorem requiritur acceptatio, sed est veluti cessio quadam juris, ad quam sufficit ipsa mera renunciatio; hac enim polita, statim jus competit cessionario: sicuti renunciata hereditas, statim, sine alia acceptatione, competit substituto hereditas: sic ergo, *m* remissione à conjugis innocente,

statim adultero competit jus petendi, quod erat per illam injuriam adulterij impeditum.

u Sanc. li. 10. c. 10. de matr. c. 14. num. 1.

Respondeo ad secundum, non *n* posse deinde negare debitum, nec accusare adulterum. Ratio est, quia injuria semel remissa reviviscere nequit, & dare jus negandi &c.

n Idem ib. nu. 1.

8 Porro hæc remissio duobus exhiberi potest modis: primo verbis, secundo factis, quod secundum sit, quando sponte, & nulla necessitate exigente, innocens sciens adulterium, alteri copulam reddit, vel petit, vel ridet, confabulatur, & similia amoris indicia exhibet cum adultero. Spontè, inquam; si enim vi, vel levi etiam metu *e* hac præstat, non est æquum, innocentem privari suo acquisito jure, & sibi præjudicare, cum nemo in necessarijs præsumatur *p* liberalis.

o Sanc. li. 10. c. 14. nu. 15. p l. rem legatam. ff. de remittendo legato.

9. Ex hoc autem alia enascitur controversia. Si enim innocens det signa illa amoris, vel copulam reddat petatve, statimne intelligetur, vere remittere, atque adeo non posse amplius in conscientia negare debitum vel accusare? Dico (in conscientia) scio enim, in foro externo, q ea signa haberi pro omnimoda remissione, & consequenter, illis exhibitis, repelli à iudicibus accusationem.

q Sanc. li. 10. d. 14. à nu. 6.

10. Respondeo, triplici modo se gerere.

V 2

gere.

rere potest innocens; dum ea signa sponte exhibet scienter: primo, animo vere remittendi: secundo, animo, nullo modo remittendi. Tertio, abstrahendi ab utroque, hoc est, exhibet quidem illa, sed nec habendo animum expressum non remittendi: Si primo modo, jam vere remittit, & inde fit, ut non possit amplius in conscientia negare debitum, vel accusare, quia jam remissio injuriæ satis superque facta est, quæ, ut modo diximus, nunquam reviviscit.

11. Si secundo modo, cum tunc verè innocens non remittat, remanebit in suo jure, atque adeo negandi debitum, & accusandi. Dices: at, qui fide promittit, obligatur ad damna secuta ex fictione, ergo & qui fide remittit. Respondeo, ex hac fide remissione nullum damnum adulter patitur, solum enim reddere copulam debet, & pati illa amoris signa, quæ in hominum existimatione, damna non sunt.

r. Sanchez, li. 10. de matr. d. 14. n. 21.

12. Si denique tertio modo se gerat læsus conjux, putat Sanchez, & eum non posse negare debitum, vel accusare, quia ea signa amoris tam voluntariè suscepta sunt vera remissio. Nec est eadem ratio (inquit) de professione Religiosa, quæ requirit actum positivum profitendi: quare si fiat animo simili negativo, seu præcisivo, non est valida, non est, inquit, eadem ratio: primo, quia ad professionem requiritur expressissima quædam voluntas profitendi, cum sit susceptio novi status: secundo, quia illa amoris signa majorem habent connexionem cum

reconciliatione, quàm ipsum exercitium actuum professorum habeat cum ipsa vera professione. Hæc Sanchez, quæ tu, sapiens lector, expende; ego enim expeditam disparitatem nondum intusproscio.

f. Sanchez, li. circa fin.

§. IV.

De restitutione damnorum ex adulterio.

1. **C**æsar locuples juvenis suscipit filium ex Maria uxore Pompeij, paribus fortunis ornati, quem ratus Pompejus suum esse primogenitum, aluit per multos annos, & tandem contulit eidem majoratum, posthabito vero primogenito, quem non multis post annis cum eadem Maria legitime genuit: ad quid ergo obligabimus Cæsarem & Mariam adulteros, tanti damni causas? Si enim nullum damnum reale subsecutum fuisset ex adulterio, ad nullam pecuniæ restitutionem eos esse obligatos, scimus omnes. Prius de adultero, mox de adultera seorsim. Nec deerit interim resolutio de filio ipso jam grandiusculo, si forte sciat, se esse ex adulterio.

Adulteri obligatio.

2. Hæc in re certum sit primo, si maritus forte adulterium sciens, exigat satisfactionem pecuniæ pro ipso adulterio, adulterum posse renuere, quia id prohibitum est, *l. transigere, ff. de transactionibus*. Quod si occulte adulter